

Svar till remittenter

SundaHus Bedömningskriterier 6.1.6

Datum: 2020-12-14

Beskrivning: Svar på synpunkter angående remissförslaget version 6.1.6

Svar på synpunkter från användare, experter och materialleverantörer angående remissförslaget för nya SundaHus-kriterier för produkter med elektronik

En sammanfattning över de synpunkter som kommit från materialleverantörerna kring remissförslaget och svar från SundaHus till respektive synpunkt. Obs! Enbart namn på organisationer som svarat på remissen anges i tabellen. Enskilda användare som svarat på remissen identifieras inte för att skydda deras integritet.

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
Fastighets AB Regio	Fastighets AB Regio tycker att uppdatering låter lysande! Inga kommentarer.	
Eskilstuna Kommunfastigheter	<p>Eskilstuna Kommunfastigheter AB (Kfast) mottog den 13 november 2020 förslag på nya bedömningskriterier för SundaHus Miljödata ifrån SundaHus i Linköping AB (SundaHus).</p> <p>Kfast har under många år använt sig av SundaHus Miljödata och är mycket nöjda över systemet och de miljöbedömningar som SundaHus tillhandahåller.</p> <p>I det förslag till förändringar av bedömningskriterier 6.1.6 som vi nu har fått kommunicerat till oss anser vi följande:</p> <p>Kfast är väl medvetna om problembilden som SundaHus redogör för när det gäller sammansatta elektroniska produkter. Vi har under åren som vi använt systemet, varit tvungna att parera detta i våra projekt. Det har inneburit att vi varit tvungna att släppa igenom C och D märkta produkter, som haft exempelvis fått ett sämre betyg enbart på grund av bly i lödningen av kretskort, i projekt. Vilket i sin tur har inneburit att vi varit inkonsekventa i</p>	<p>Det är glädjande för oss att nya kriteriet för elektronik gör ert arbete med farliga ämnen smidigare. Observera dock att även om kretskortsdelarna av produkterna inte inkluderas i bedömningarna så kommer andra delar (som är lättare att få mer ingående information om) att vägas in i bedömningarna. Därmed kan förekomsten av tex flamskydd i plasthölje, farliga ämnen i legeringar för höljen och ventiler, mjukgörare i kablar/slangar) fortsatt påverka bedömningarna.</p> <p>Att göra medvetna materialval handlar ju om att väga samman många aspekter, där farliga ämnen/våra kriterier är en aspekt.</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>vår kommunikation till projektdeltagarna. Vi ställer oss positiva till det förslag som SundaHus har presenterat och hoppas att denna förändring i bedömningskriterierna förenklar arbetet för oss, våra konsulter och entreprenörer i vår strävan att nå en giftfri miljö.</p> <p>Kfast önskar även att produkter som inte har sin avfallskod inlagd i SundaHus Miljödata får bedömningen D. I samband med förändringarna i avfallsförordningen, med ytterligare krav på inrapportering till Naturvårdsverket gällande farligt avfall och utvecklandet mot återbruk och återanvändning av produkter behöver vi ett systemstöd som underlättar i vår vardag. SundaHus Miljödata har systemstöd för avfallskoder redan på plats. Det går att utveckla databasen vidare till att vara ett materialinventeringsstöd inför rivning/ombyggnation. Därför ser Kfast att dokumenteringskrav av avfallskoder blir en naturlig del i verktyget SundaHus Miljödata. Avfallskoden ska dock inte påverka övriga delar i miljöbedömningen, då det kan ställa till det för exempelvis målarfärger och lim.</p>	<p>Vi ser det därför som positivt att ni gör medvetna val och även väger in andra aspekter när ni bestämmer vad som är godkänt och inte i era projekt.</p> <p>Tack för ert förslag om dokumenteringskrav av avfallskoder. Vi får titta på detta och återkomma med återkoppling.</p>
Järfälla, Sundbyberg, Botkyrka och Huddinge kommun	Som kemikaliesamordnare för blanda andra Järfälla, Huddinge och Sundbyberg svarar jag för dessa kommuners vägnar att vi inte kan se några problem med remissförslaget som det är föreslaget. Det verkar rimligt att bedömningen utförs utifrån den faktiska mängden elektronik i produkten istället för hela produktens vikt baserat på andra material, vilket är den förändring jag har kunnat identifiera.	

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>Det kan hända att enskilda personer från Järfälla, Huddinge eller Sundbyberg utan min kännedom svarar på den här remissen och att svaret kan vara annorlunda. I sådana fall bör hänsyn tas till alla åsikter, men för att samordna svaret svarar jag för fler än mig själv.</p>	
Stångåstaden AB	<p>Även om vi förutsätter att ni inte försvagar ert bedömningssystem så är vi tveksamma till förslaget på reviderade bedömningskriterier. De farliga ämnena i t.ex. kretskort kommer ju finnas kvar i de sammansatta produkterna som byggs in i våra hus även fast deras inverkan vid bedömningen inte räknas med. Detta kan medföra att sammansatta elektroniska produkter kommer få en bättre bedömning om förslaget till nya bedömningskriterier tillämpas och att dessa produkter då kommer klassas som "bra" ur miljö- och hälsosynpunkt, trots att de fortfarande innehåller samma farliga ämnen som innan och i samma mängd. Att man idag inte har kunskap eller metoder för att substituera de farliga ämnena ur dessa komponenter ställer vi oss frågande till om det är skäl nog till att utesluta dessa komponenter ur bedömningen. Förhoppningsvis kommer man i framtiden genom forskning och ny kunskap hitta andra eller nya ämnen som är mindre farliga och bättre ur miljö- och hälsosynpunkt och det är då viktigt att dessa ämnens inverkan på produktens bedömning finns med vid bedömningen av sammansatta produkter.</p> <p>Om möjligt får ni gärna återkoppla en sammanfattning av övriga remissinstansers svar samt hur ni bestämmer er för att göra kring</p>	<p>I dagsläget finns det inte möjligheter att substituera de delar som vi undantar i förslaget på nya kriterier men om detta förändras kommer vi att se över våra kriterier på nytt för att säkerställa att ni får ett så bra verktyg som möjligt för att ställa krav och göra medvetna val.</p> <p>Vi förstår om det finns en oro kring att tappa bort fokus på farliga ämnen i elektronik genom detta kriterium. Vi vill dock lyfta fram att vi avser att fortsätta kräva in information om elektronikens innehåll, vilket då kommer att ge samma möjligheter som tidigare att registrera informationen i era loggböcker. Andra delar som inte är kopplad till kretskort (tex flamskydd i plasthölje, farliga metaller i legeringar i höljet och ventiler, mjukgörare</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	revideringen. Nästa gång ser vi även gärna att vi får lite längre svarstid vid denna typ av förändringar.	i kablar eller slangar) kommer att fortsatt vägas in i bedömningarna.
Region Halland	Kollade på detta förra veckan. Ser bra ut.	
Trafikverket	<p>Tack för att vi fått möjlighet till att komma med synpunkter på er kriterieändring.</p> <p>Den stora skillnaden mellan Trafikverkets kriterier och era kriterier är förhållningssättet kring ”en gång vara, alltid vara”. Denna ändring innebär en ännu större skillnad.</p> <p>Vi har för några år sedan tagit fram en översättningsnyckel i samverkan med er, Byggvarubedömningen och BASTA. Ser ni att denna översättningsnyckel kommer att påverkas i och med er kriterieändring?</p> <p>I övrigt har vi inga synpunkter på er ändring.</p>	<p>Översättningsnyckeln kan fortsätta att användas då kriterieändringen gäller endast ett begränsat produktområde (produkter med kretskort-elektronik). Även om kretskortsdelarna av produkterna inte inkluderas i bedömningarna så kommer andra delar (som är lättare att få mer ingående information om) att vägas in i bedömningarna. Därmed kan förekomsten av tex flamskydd i plasthölje, farliga ämnen i legeringar för höljen och ventiler, mjukgörare i kablar/slangar) påverka bedömningarna.</p> <p>Observera att översättningsnyckeln fortsätter att enbart fungera åt ett håll: det vill säga att vad Trafikverkets kriterier skulle motsvara i SundaHus bedömningsbokstav och inte tvärtom. Det</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
		beror på att våra kriterier innefattar flera aspekter än Trafikverkets kriterier.
Upphandlingsmyndigheten	Vi har inga synpunkter. Tack för möjligheten att inkomma med synpunkter.	
AB Regin	<p>Jag läste förslaget att elektronik inte skall räknas med i bedömningen av en produkt, för att undvika utspädningseffekter, och det kan vara bra.</p> <p>Men redovisningskraven kvarstår för elektronik om jag förstår det rätt, även om det inte vägs in i bedömningen?</p> <p>Vi tillverkar främst olika produkter med elektronik i form av styr&regler utrustning för fastigheter. En digital regulator t ex kan innehålla kretskort med uppemot 1000 komponenter, varav flera hundra unika artiklar. Det är oerhört komplicerat, och ibland närmast omöjligt, att få fram materialredovisningar (FMD, Full Material Declaration) för alla elektronikkomponenter, och ibland hävdar tillverkaren sekretess.</p> <p>Jag bifogar ett exempel på en FMD för en IC-krets. Att samla in och sammanställa data för hundratals liknande komponenter för en enda produkt är väldigt resurskrävande. Det gör i sin tur att vi endast i speciella fall listar våra produkter hos SundaHus (eller Byggvarubedömningen för den delen).</p>	<p>Vi är medvetna om att elektronik är en komplex uppsättning av komponenter och att det kan vara väldigt svårt att ge en detaljerad redovisning av innehållet. Av den anledning använder vi oss av s.k. worst-case-information, dvs en uppsättning av information som representerar ett typiskt innehåll. Vi vill därför få en slags övergripande lista av vilken sorts elektronik som finns (tex kretskort, LCD display) med dess viktsprocent så kommer vi då att tillämpa vår worst-case-information för dessa i bedömningen. Övriga mindre komplexa delar (tex hölje, tätningar, kablar) kan däremot beskrivas i mer detalj och även anges med viktsprocent.</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>Jag skulle gärna se någon enklare form av redovisningskrav för elektronik, där det t ex räcker att man intygar att alla komponenter uppfyller RoHS-direktivet, att de inte innehåller ämnen på SVHC-listan etc.</p>	
Belysningsbranschen	<p>Nedanstående är Belysningsbranschens svar samt övriga kommentarer till SundaHus remiss kring bedömningskriterier för belysningsprodukter.</p> <p>Inledningsvis är vi mycket tacksamma och positiva till att SundaHus haft en nära dialog med branschen. Vi båda har samma mål om att bidra till ett mer hållbart samhälle, vilket gör det viktigt att samarbeta i dessa frågor. Vi hoppas och tror att SundaHus uppdaterade kriterier är ett steg som kommer bidra till att utveckla branschens miljöarbete och inte motverka den, precis som vi resonerat i våra tidigare samtal.</p> <p>TBBPA</p> <p>SundaHus förändring om TBBPA i drivdon är ett steg i rätt riktning och det är positivt att användningen av TBBPA i drivdon inte längre kommer kunna leda till betyget C-. Dock bedömer vi att kravet från marknaden, Belysningsbranschens kunder, kommer förbli densamma som tidigare (betyg B). Därför kommer vi att behöva utvärdera om produkter fortfarande inte kan nå ett B på grund av för höga halter av TBBPA i drivdon. Man skall inte hamna i samma situation som idag, där tyngre produkter premieras framför lättare men som har samma mängd TPPBA i drivdonet.</p> <p>Utesluta elektronikkomponenter med kretskort i belysningsarmaturer</p>	<p>Tack för för en bra och konstruktiv dialog. Det är viktigt för oss att ha en god och konstruktiv dialog med alla delar av branschen och att kunna dela kunskaper och erfarenheter med varandra. Vi vill bidra till ett mer hållbart samhälle och fortsätta att särskilt värna om de delar som handlar om farliga ämnen i byggvaror och en långsiktigt värdefull byggd miljö.</p> <p>TBBPA: I samtal med branschen och med hjälp av vår egen utredning har vi kunnat konstatera att flamskyddsmedlet TBBPA inte förekommer i sin fria form i kretskortlamineringen (till skillnad från hur det har redovisats för oss dokumentation från branschen) utan snarare är en del av epoxipolymeren. Detta bör innebära att risken för emissioner av TBBPA är försumbar då epoxipolymerer i regel är mycket stabila polymerer. Med anledning av detta kommer vi att identifiera och</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>Detta ser vi som en mycket positiv förändring av kriterierna. Vi tror att denna förändring både kommer gynna utvecklingen för tillverkarna då de kan fortsätta att satsa på bättre styrning och reducering av energi med hjälp av innovativ teknik, reducera material i sina produkter samt att substituera material där de kan göra skillnad. Dessutom kommer förändringen att gynna våra gemensamma kunder som kan göra bättre jämförelser av produkter.</p> <p>Om vi tolkar förändringen korrekt kommer denna uppdatering även innefatta led-kort, driftdon och andra inbyggda komponenter på kretskort, vilket vi stödjer.</p> <p>Att elektronik fortsättningsvis kan redovisas som 'driftdon' och Sunda Hus använder en schablon för innehållet.</p> <p>Kunders krav på belysning</p> <p>Vi håller med om att det är viktigt att hjälpa våra kunder att göra medvetna val, däribland är SundaHus som ni nämner, ett viktigt verktyg för att göra detta. Vi har ambitionen att fortsätta hjälpa våra kunder att välja produkter som innehåller mindre farliga ämnen. Samtidigt är en av våra främsta ambitioner utifrån ett hållbarhetsperspektiv att hjälpa våra kunder att göra största möjliga positiva skillnad. Medlemmar inom branschen har med sina analyser visat att sina armaturers främsta miljöpåverkan innebär negativ påverkan på klimatförändringar genom framför allt koldioxidpåverkan.</p> <p>Branschens nuvarande och kommande fokus är därför att reducera koldioxidavtrycket från belysningen i samhället, främst med hjälp av effektiva</p>	<p>uppdatera informationen i alla produkter om innehållet i drivdon och LED-kort. Därefter kommer produkterna bedömas om och bunden TBBPA i kretskort inte i sig att orsaka C-. Flamskyddsmedlet TBBPA som finns utanför drivdonen (tex flamskydd av ABS-plasthöljen) kommer dock fortsatt att vägas in i bedömningarna. I de fallen kommer det att ge C- då ämnet (till skillnad mot hur det används i epoxilaminering på kretskort) är i sin fria form och inte inbyggd i polymerer. Andra flamskyddsmedel som används för plastdetaljer utanför drivdonen kommer givetvis också att inkluderas i bedömningarna. Nu kommer vi att ha ännu mer fokus på detta, vilket kan leda till sämre bedömningar för vissa produkter.</p> <p>Utesluta elektronikkomponenter: Det är korrekt uppfattat.</p> <p>Kunders krav på belysning: Det är många aspekter som måste vägas in vid produktval, t ex funktion, kvalitet, pris, energi och estetik, och då går det inte alltid</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>produkter och innovativa styrningslösningar. Vi arbetar för att detta skall vara det högst prioriterade kriteriet ur miljösynpunkt vid kravställningar, men vi upplever att betygssättning för farliga ämnen fortsatt är det avgörande kriteriet. Därför uppmuntrar vi er att fortsätta ha en öppen dialog med era kunder och tala om att er bedömning bör vägas ihop med andra aspekter. Viktigt också att Sunda Hus informerar centralt om vad som är marknadens riktvärde gällande klassificeringen om kriterierna ändras.</p>	<p>att bygga utan farliga ämnen utan dokumentationen blir det viktigaste. Dessutom kan det som är "ofarligt" idag klassificeras som farligt imorgon och därmed är ibland själva dokumentationen det viktigaste. Våra kriterier är just ett underlag för att synliggöra innehåll av farliga ämnen i produkter. Sedan är det beställare, fastighetsägare, entreprenörer och projektörer som måste göra de medvetna valen: det vill säga att väga in alla aspekter och välja eller godkänna produkter utifrån det. Vi är noggranna med att påpeka detta i så många sammanhang som möjligt och vi instämmer i att det är olyckligt om våra kriterier tillämpas utan att väga in övriga aspekter.</p>
Schneider Electric AB	<p>Vi välkomnar ert nya kriterieförslag att produkter med elektronikinnehåll (kretskortslaminat + elektronikkomponenter) skall bedömas utifrån produktens totala materialinnehåll exkluderat kretskortslaminatet och elektronikkomponenterna. Materialinnehållet i elektroniken är mycket komplex att deklarerat på grund av långa leveranskedjor, ett stort antal olika elektronikkomponenter på en och samma produkt och en ovilja hos</p>	<p>Även om emissioner är viktigt så handlar våra kriterier om mer än så. Att minska mängden farliga ämnen i byggprodukter och byggnader handlar också om att minska riskerna för behov av framtida inventeringar och saneringar av byggnader</p>

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>leverantörer att redovisa materialsammansättningen på en mer detaljerad nivå än vad lagstiftningen kräver. För miljöbedömningen är det naturligtvis viktigt att säkerställa att elektronikinhållande produkter inte avger farliga substanser till miljön genom emissioner. Vi har sedan flera år tillbaka försökt att ta reda på farliga ämnens halter i elektronikens kretskortslaminat som kvarvarande rester av TBBPA, Bisfenol-A och epiklorhydrin i epoxin. De data som vi fått fram genom detta arbete har genomgående visat på mycket låga halter kvarvarande monomerer och i flera fall inte ens detekterbara. Mätningarna har gett vid handen att emissionsrisken under användningsfasen är låg för kretskortslaminaten. Det är då rimligt att miljöbedömningen inte dras ner bara för att produkten innehåller elektronik. Naturligtvis finns det idag miljöfarliga ämnen i elektroniken såsom till exempel blyinnehåll i vissa elektronikkomponenter. Vi får alla göra vårt bästa för att på sikt fasa ut dessa.</p> <p>Elektroniken gör idag ofta en stor miljönytta då den hjälper till att spara på energi. Produkter som rörelsedetektorer som styr belysning, timrar och dimrar sparar mycket energi och dessa produkter får lätt de sämsta miljöbedömningarna idag på grund av höga krav på redovisning av restmonomerer i kretskortslaminaten i elektroniken.</p> <p>Sammanfattningsvis tycker jag att det nya kriterieförslaget skall genomföras som planerat för att uppnå största möjliga nytta för miljön.</p>	<p>samt att öka möjligheterna för mera cirkulära flöden och mera återbruk och återvinning i framtiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det nya kriteriet kommer att gälla kretskort med sina komponenter. Till exempel för produkten <i>Exxact Timer</i> så kommer allt utom kretskort att vägas in i bedömningen. • Samtliga produkter som berörs av nya kriteriet kommer att bedömas genom en automatisk bedömning efter årsskiftet.

Remittent	Synpunkt	SundaHus-svar
	<p>Nedan finner du ett par frågor gällande elektroniken, om det nya kriterieförslaget införs, som är intressanta för oss att få svar på:</p> <p>Har Sunda Hus en klar definition av vad som ska räknas som elektronik?</p> <p>Räknas exempelvis kabelflätor mellan olika PCBer, kablar mellan PCB och displayer, displayer i sig själv och kretskortmonterade kylelement (aluminium) som elektronik?</p> <p>Hur planerar Sunda Hus att hantera befintliga bedömningar av produkter som innehåller elektronik? Ska de genomgå ombedömning så snart förslaget börjat gälla?</p>	
Ebeco AB	Vi har inga synpunkter på kriterieändringen.	